

Cilt / Volume: 16, Sayı / Issue: 31, Sayfalar / Pages: 335-352

Araştırma Makalesi / Research Article

Received / Alınma: 01.12.2025

Accepted / Kabul: 10.05.2026

BÜTÇE SAYDAMLIĞI VE E-DEVLET İLİŞKİSİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ

Hikmet Dersim YILDIZ¹

Öz

Kamu ekonomisini oluşturan en önemli unsurlardan hükümet ve vatandaşların yetki devrine ilişkin bilgi arzı ve talebini elektronik ortamda sağlaması, günümüz modern teknoloji toplumlarında oldukça önemlidir. Hükümetin politika ve hedeflerine ilişkin sonuçların bilgi üretim süreci sonucunda vatandaşlara sunulması demokratik toplumların olmazsa olmazıdır. Bu bilgi alışverişi özellikle kamu mali yönetiminde kendini göstermelidir. Toplanan vergilerin nerelere ve nasıl harcandığına ilişkin detaylı bilgi talebi, vatandaşların bütçe hakkında doğan doğal bir sonuçtur. Bu noktada vatandaşlara sunulacak bilgilerin ne şekilde üretileceği ve yöntemi önem arz etmektedir. Yalnızca fiziki ortamda sunulan bilgilerin, vatandaşların tümüne ulaştığından emin olmak zor bir kanaattir. 21. yy. 'da teknoloji toplumlarının bilgi talebi artık fiziki olmaktan çok çevrimiçi olmaktadır ve bu yöntem özellikle kamu mali yönetimi sürecinde üretilen bilgilerin topluma sunulmasını çok daha kolaylaştırmaktadır. E-devlet sistemi ise üretilen bu bilgilerin toplumun neredeyse tümüne ulaştırılması açısından önemli bir teknolojik basamak olmaktadır. Bu çalışmada e-devlet sisteminin, kamu mali yönetiminin en önemli mekanizmalarından bütçe saydamlığı üzerindeki etkisine odaklanılmaktadır. Çalışmada, bütçe saydamlığı ve e-devlet ilişkisi 112 ülke için 2022 yılına ait veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Yatay kesit yönteminden elde edilen bulgulara göre e-devletin bütçe saydamlığı üzerinde olumlu ve anlamlı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bütçe Saydamlığı, E-Devlet, Demokrasi.

Jel Kodları: H69, G18, D72.

¹ Arş. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, E-posta: hikmetdersim.yildiz@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2866-3936.

Atıf/Citation

Yıldız., H.D. (2026). Bütçe saydamlığı ve e-devlet ilişkisi üzerine ampirik bir analiz. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(31), 335-352.

This manuscript is licensed under Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International License ([CC BY NC](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)).

AN EMPIRICAL ANALYSIS ON THE RELATIONSHIP BETWEEN BUDGET TRANSPARENCY AND E-GOVERNMENT

Abstract

One of the most important elements of public finance is the provision of information regarding the delegation of authority between the government and citizens in an electronic media, which is crucial in today's modern technological societies. The presentation of results related to government policies and objectives to citizens as a result of the information production process is essential in democratic societies. This exchange of information should be particularly evident in public financial management. The demand for detailed information on where and how collected taxes are spent is a natural consequence of citizens' budgetary rights. At this point, how the information to be presented to citizens will be produced and the method used are important. It is difficult to be sure that information presented only in physical form reaches all citizens. In the 21st century, the demand for information in technological societies is now more online than physical, and this method greatly facilitates the presentation of information produced in the public financial management process to society. The e-government system is an important technological step in terms of delivering this information to almost the entire society. This study focuses on the impact of the e-government system on budget transparency, one of the most important mechanisms of public financial management. The study analyzed the relationship between budget transparency and e-government using data from 112 countries for the year 2022. Findings obtained from the cross-sectional method concluded that e-government has a positive and significant impact on budget transparency.

Keywords: Budget Transparency, E-Government, Democracy

Jel Codes: H69, G18, D72.

1. GİRİŞ

Dijitalleşmenin artışına paralel bir şekilde, kamu ekonomisi içinde bilgi talebi artmaktadır. Dolayısıyla modern teknoloji çağında bilgi alışverişinin, hayatın olağan akışı içinde normal bir süreç ve mekanizma olması gerekmektedir. Bu bağlamda vatandaşlar bütçe hakkının kullanımını yetki devri ile yasama organına devrederken, harcanabilir gelirlerini azaltan vergilerin nerelere ve ne amaçla harcandığını bilmek isteyecektir. Bu bilgi talebi ise 2000'li yılların başından itibaren, maliye literatürünü fazlasıyla meşgul eden bütçe saydamlığı ile ilgilidir. Vatandaşlar, özellikle yoksul ve düşük gelirli olanlar, bütçeyle finanse edilen hükümet programlarının başlıca yararlanıcılarıdır. Bu nedenle, vatandaşların hükümet bütçelerini anlamaları ve kamu fonlarının kullanımından hükümeti sorumlu tutmalarını sağlayacak bilgilere erişebilmeleri çok önemlidir. Bu açıklamalardan yola çıkarak bütçe saydamlığını, hükümetlerin gerçekleştirdikleri mali faaliyetlerin sonuçlarının halka arzı olarak ifade etmek yerinde olacaktır. Bütçe saydamlığının belirleyicilerine ilişkin önceki literatürde çalışmalar bulunmaktadır. Fakat modern teknoloji dünyasında, ortaya çıkan yeni ve farklı faktörlerin de etkileyebileceği su götürmez bir gerçektir. Bütçe saydamlığını etkileyen faktörlerin başında demokrasi ve eğitim düzeyi, ülkelerin içinde buldukları barış ortamı, hesap verme sorumluluğuna sahip bürokratların varlığı, yolsuzluk düzeyi, ekonomik özgürlüklere verilen değer, kişi başına düşen milli gelir gelmektedir.

Bakıldığında sosyal, kültürel, ekonomik ve mali birçok faktörün saydam bir bütçe sürecinin inşasına etki ettiği görülmektedir. Bu noktada genel anlamda devletlerin özel anlamda ise hükümetlerin, 21. yy. teknolojik gelişmeleriyle birlikte üstlenmek zorunda kaldıkları yeni sorumluluklar ortaya çıkmıştır. E-devlet ise bu yeni sorumlulukların başında gelmektedir ve literatürde dijital hükümet-sanal devlet isimlerini de alabilmektedir. E-devlet en kısa haliyle vatandaş-kamu kurumları-özel kurumlar arasında bağlantı kurup, dijital ortamda hizmetlerin sunulmasını ifade etmektedir. E-devlet veya elektronik devlet (literatürde sanal devlet, dijital hükümet isimlerini de alabilmektedir.) E-devlet veya elektronik devlet, hükümetler ve vatandaşları arasındaki etkileşimi kolaylaştırmak için internet ve bilgi teknolojisinin kullanımını ifade eder. Başlıca amaçları arasında bilginin sunulması ve yayılması, hükümetin işlevlerini yerine getirmesi, elektronik iletişimi teşvik etmek ve kamu hizmetleri için çevrimiçi ödeme sistemleri sunma gibi hizmetler yer almaktadır. 21. yy.’ da teknoloji modern yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldikçe, birçok hükümet özellikle saydamlığı artırmak, çift taraflı sorumluluğu yerine getirmek ve hizmet sunumunu iyileştirmek için e-devlet stratejileri benimsemiştir. Tüm bu sayılan e-devlet ve saydamlık ilişkileri çalışmanın temel amacı ve teknoloji çağında e-devletin bütçe saydamlığı için önemini ifade etmektedir. Çalışmanın literatüre katkısı çerçevesinde ise, bütçe saydamlığı kavramının dijital dönüşüm perspektifinden yeniden tanımlanması açısından önemli bir analiz sunmaktadır. Literatüre diğer bir katkısı, hükümetlere, özellikle kamu fonlarına en fazla bağımlı olan “düşük gelirli yararlanıcılar” için kamu güvenini ve hesap verebilirliği artırmak üzere e-stratejileri ve çevrimiçi hükümet hizmetlerinin önemine vurgu olmaktadır. Son olarak ise literatür genişlemesi yaratarak tartışmayı 2000’li yılların mali literatürünün ötesine, yüksek hızlı dijital etkileşimin ve sanal devletin hâkim olduğu günümüz dönemine taşımaktadır.

Seçilen bağımsız değişkenlerin şüphesiz bütçe saydamlığı üzerindeki anlamlı etkisi teorik olarak önceki literatürde analiz edilmiştir. Ancak bu çalışmada e-devlet, demokrasi ve ekonomik özgürlüklerin neden bağımsız değişkenler olarak seçildiği ile ilgili üç boyutlu bir perspektif sunulabilir. Bunlar; demokrasinin saydamlık için niyeti ya da istekli olmayı, e-devletin imkânı ya da teknik kapasiteyi, ekonomik özgürlükler ise istikrarı ya da mali disiplini temsilidir. Bu üç faktör bütçe saydamlığını, yalnızca bir niyet beyanı olmaktan çıkarıp, kurumsal kaliteyi, hukukun üstünlüğünü artıran ve iyi işleyen bir mekanizmaya dönüştürmektedir.

Bu çalışmada ise e-devletin en temel amacı ve hedef stratejilerinden biri olan saydamlığın gerçekleşme düzeyi, bütçe saydamlığı ile ilişkilendirilmektedir. E-devletin bütçe saydamlığını

hangi yönde ve ne kadar etkilediğini ölçmek adına oluşturulan model ve yapılan analiz sonucunda olumlu ve anlamlı bulgulara ulaşılmıştır. 2022 yılı için ülkelerin yatay kesit verileri kullanılarak oluşturulan modelde bütçe saydamlığı bağımlı değişken, e-devlet, demokrasi ve ekonomik özgürlükler ise bağımsız değişkenler olarak yer almaktadır.

2. BÜTÇE SAYDAMLIĞI VE E-DEVLET KAVRAMLARINA TEORİK BAKIŞ

Bütçe saydamlığı, kısa ve öz bir şekilde tüm ilgili mali bilgilerin zamanında ve sistematik bir şekilde tam ve eksiksiz olarak açıklanması olarak tanımlanabilir. Bu tanım aynı zamanda OECD (2017) tarafından da kullanılan en yaygın tanımlardan biridir. IMF ise mali saydamlık kavramını kullanarak, hükümetin mali politika belirleme süreci hakkında kamuoyunun erişebileceği bilgileri ifade eder. Kamu mali raporlamasının açıklığı, güvenilirliği, sıklığı, zamanında sunulması ve alaka düzeyi ile bu bilgilerin açıklığını ifade eder (IMF, 2018, s.1).

Saydamlık, hesap verebilirliği ve meşruiyeti güçlendirmenin yanı sıra politika tutarlılığını ve öngörülebilirliğini kolaylaştıran ve hükümetin daha iyi işlemini teşvik eden mekanizmaların bir kombinasyonu yoluyla ekonomik yönetimi iyileştirmenin bir aracı olarak görülmektedir. Ancak saydamlık, yönetim, politikalar ve kalkınma sonuçları arasındaki bağlantı otomatik olmayıp hükümet, çok uluslu maden çıkarma endüstrileri ve sivil toplum da dahil olmak üzere çeşitli aktörlerin etkileşimi ile sağlanır. Saydamlık, politika kararlarının halk tarafından anlaşılmasını ve katılımını sağlar ve hükümete güven duyulmasına hizmet eder (Heald, 2003; Hameed, 2005; Ramkumar ve Krafchik, 2007).

Bütçe saydamlığının sayılan bu hedeflerini gerçekleştirme kapasitesine etki eden faktörlerin en başında ise, sunulan hizmetlere ait bilgilerin vatandaşlara nasıl aktarılacağına ilişkin karışımına çıkan, erişim faktörü gelmektedir. Mali bilgi ve raporların vatandaşların erişimine açılması yeterli olmamakta, aynı zamanda erişimin hangi yöntemle yapılacağı da önem kazanmaktadır. İçinde yaşadığımız teknoloji ve internet çağında artık fiziki erişime ihtiyaç duyulmamaktadır. Birçok hükümet, gelişen teknoloji altyapısı ile mali bilgiler başta olmak üzere, politika hedef ve sonuçlarına ilişkin bilgilerin sunumu için, 2000'li yılların başından itibaren hayatımıza e-devlet sistemini devreye sokmuştur.

E-devlet terimi il olarak 1993 yılının Eylül ayında A.B.D.' de hazırlanan Ulusal Performans Araştırması'nda (NPR- National Performance Review) kullanılmıştır (Misra, 2007, s. 23). Mevcut literatürde e-devlet için bir dizi tanım sunulmuştur. Örneğin, e-devlet modern yönetim ve demokrasiye yönelik yol gösterici bir vizyon olarak kabul edilmektedir. Önceki literatüre göre, e-devlet, hükümet ve kamu yönetiminin önümüzdeki on yıllarda geçmesi gereken

dönüşümle ilgilidir. Lawson (1998), e-devletin, kamu hizmetlerinin “tek durak, kesintisiz” bir şekilde işlediği, “daha azıyla daha fazlasını” yaptığı ve “gücün halka devredildiği” bir sistem olduğunu öne sürmüştür. Ayrıca, Tapscott (1996) e-devleti “internet ağına bağlı devlet” olarak tanımlamış, Nadler ve Tushman (1997) ise teknolojinin sadece “yapısal malzemelerden biri” olduğunu vurgulamıştır. Daha kapsamlı bir bakış açısıyla, Aicholzer ve Schmutzer (2000), “e-devletin yönetişimin değişimlerini iki yönlü bir şekilde kapsadığını” belirtmiştir: (1) yönetişim işinin dönüşümü, yani hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, maliyetlerin azaltılması ve idari süreçlerin yenilenmesi; (2) yönetişimin kendisinin dönüşümü, yani demokratik uygulamaların ve süreçlerin işleyişinin yeniden incelenmesi. Bu tanımlamaların her biri, e-devletin farklı yönlerini vurgulamaktadır. Bu tanımlardan yola çıkarak Devadoss vd. (2002) e-devleti, internet üzerinden çevrimiçi hizmetler, bilgiler ve işlemler sunarak vatandaşlara ve ticaret ortaklarına doğrudan hizmet veren vatandaş odaklı yönetim olarak ifade etmiştir.

E-devlet sistemine olan ihtiyaç ülkelerin bazı temel hedef ve stratejilere odaklanmaları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu hedef ve stratejilerin başında bilgi erişilebilirliğinin artırılması, hükümetin performans ve verimliliğinin iyileştirilmesi, maliyetlerin azaltılması, hükümetin rekabet gücünün artırılması, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun sağlanması, BİT (Bilgi işlem teknolojileri) sektörünün teşvik edilmesi, kamu sektörünün e-becerilerinin geliştirilmesi ve e-ticaret faaliyetlerinin artırılması gelmektedir. Görüldüğü üzere e-devlet hükümetin performansının ölçümü ve saydamlık-hesap verebilirlik mekanizmasının çalışması için önemli bir araç olmaktadır. Bu bağlamda e-devlet, bütçe saydamlığını etkileyebilecek önemli bir faktör olarak literatürde yerini almaktadır. Ancak bu ilişki daha güvenilir ve teorik kanıtlara ihtiyaç duymaktadır; bu sebeple literatür araştırması başlığı altında önceki çalışmalara ve bu çalışmada yapılacak ampirik analize yer verilecektir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

E-devlet olarak bilinen, hükümetin internet ve diğer ilgili teknolojileri kullanımı, kamu maliyesine ilişkin düzenli ve zamanında bilgiyi daha erişilebilir hale getiren bir araç haline gelebilir. Yeni teknolojiler, hükümetin yanıt verme yeteneğini artırabilir ve bireysel vatandaşları güçlendirebilir. Hükümetin mali bilgilerini erişilebilir hale getirerek, halk günlük etkileşimler yoluyla bir devlet kurumunu sürekli olarak değerlendirebilir. Hükümetin mali hesap verebilirliği ve bilgi ve hizmet taleplerine yanıt vermesi, bu nedenle hükümetin şeffaflığına katkıda bulunur (Bolivar vd., 2007, s.142). Teknolojideki bu gelişmelere bağlı olarak bütçe saydamlığı ve e-devlet ilişkisi birçok çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Abu-Shanab (2013) çalışmasında, şeffaflık ve e-devlet gelişimi arasındaki ilişkiyi araştırmak için uluslararası raporlardan elde edilen ikincil verileri kullanmıştır. Saydamlık için iki ölçüt: yolsuzluk algı endeksi (CPI-Corruption Perception Index) ve açık bütçe endeksi (Open Budget Index) kullanılmış ve e-devlet hazırlık endeksi (EGRI- E-government Readiness Index) ile tahmin güçlerini görmek için regresyon analizi yapılmıştır. Her iki ilişki de anlamlı çıkmış ve e-devletin gelişmişlik düzeyinin yüksek bir tahmin gücüne sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bisogno vd. (2022) çalışmalarında, bütçe saydamlığının e-devlet girişimleri ve e-katılımdan etkilenip etkilenmediğini ve ne ölçüde etkilendiğini araştırmaktadır. 2008, 2010, 2012, 2015 ve 2017 yıllarına ait 97 ülkeden oluşan bir örneklem kullanılarak yapılan ampirik araştırma, varsayılan ilişkilerin var olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, bütçelemeyi yalnızca yasa ve yönetmeliklere uyum açısından yorumlamanın mevcut dijital çağda yetersiz olduğunu ve bir kamu değeri çerçevesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bütçenin oynadığı farklı roller göz önüne alındığında, hesap verebilirlik ve saydamlık boyutu vatandaşların daha fazla katılımını kolaylaştırmak için hayati önem taşıyor gibi görünmektedir.

Teorik bağlamda incelendiğinde bütçe saydamlığı ve e-devlet arasındaki ilişkinin varlığı yadsınmamaktadır. Fakat bu çalışmada yeni değişkenlerle (ekonomik özgürlükler ve demokrasi gibi) oluşturulan modellerle yeniden analiz edilmiştir. Bu doğrultuda bütçe saydamlığı ve e-devlet arasındaki ilişkinin araştırıldığı birçok çalışmaya, Tablo-1’de konsolide, düzenli ve detaylı bir şekilde yer verilmektedir.

Tablo 1. Literatür Araştırması

Yazarlar	Yayın Yılı	Sonuç ve Bulgular
Ciborra	2005	Bu makale, Ürdün örneğini ele alarak, yerel yönetimin özellikleri, sosyo-ekonomik bağlam ve teknolojik altyapının dinamikleri göz önüne alındığında, e-devletin uygulanmasının ne kadar zor olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Sonuçta saydamlık talep eden vatandaşların müşteriye dönüşmesi problemi ortaya çıkmakta ve iyi yönetim ile devletin kalkınması arasındaki korelasyon tarihsel olarak kanıtlanamamaktadır.
Perez vd.	2005	Çalışmanın sonuçlarına göre, AB hükümetlerinin henüz finansal bilgilerin saydamlığını ve vatandaşlara karşı hesap verebilirliği artırmak için interneti bir araç olarak kullanmadıklarını ortaya koymaktadır. Ancak daha da önemlisi, AB bir dizi kilit alanda standardizasyona doğru ilerlerken, maliye bakanlıkları veya eşdeğer kurumların kamuya finansal bilgi yayma çabaları açısından ayrı ayrı

		çalıştıkları açık bir şekilde ortaya konulmaktadır. Son olarak vatandaşların mali bilgilere erişimini kolaylaştıracak bir model önermektedir.
Justice vd.	2006	Çalışmada e-bütçeleme çabalarını değerlendirmek için kriterler geliştirilmiş ve bunlar, mali saydamlığın bir veya daha fazla alanında mükemmellikleriyle tanınan eyalet ve yerel yönetimler tarafından işletilen bir dizi web sitesine uygulanmıştır. Uygulayıcılar, mali hesap verebilirliği ve duyarlılığı iyileştirmek için e-devletin potansiyelini keşfetme konusunda akademisyenlerden önde olsa da uygulama, Kamu Maliye Görevlileri Derneği'nin (GFOA-Government Finance Officers Association) ilgili temel önerilerinin gerisinde kalmaktadır. Bu bulgu, mali saydamlığı ve katılımı artırmak için e-devletin kullanımını geliştirmeyi amaçlayan araştırma ve uygulama gündemlerine yol açmaktadır.
Bolivar vd.	2007	Çalışma, halkın mali hesap verebilirliği değerlendirmek için bir araç olarak web'de yayınlanan hükümetin mali bilgilerini analiz ederek, e-demokrasi sürecine, özellikle de hükümet bilgilerinin saydamlığına odaklanmaktadır. Bu amaçla, İspanya'daki bölgesel hükümetler üzerinde ampirik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Kamu sektörü hizmetlerinin e-devlet sistemleri ile sunulmasının, finansal kaynakların yönetiminde, bilgi saydamlığının artırılması açısından son derece önemli olabileceği bulgusuna ulaşılmıştır.
Pina vd.	2009	Bu makalenin amacı, Avrupa Birliği (AB) yerel yönetimlerinde saydamlık, açıklık ve dolayısıyla hesap verebilirlik alanlarında e-devletin ilerlemeleri ve eğilimlerini tanımlayan ampirik bir çalışmayı anlatmak ve internetin daha şeffaf ve hesap verebilir bir yönetime doğru yaklaşmayı ne ölçüde teşvik ettiğini belirlemektir. Saydamlık, etkileşim, kullanılabilirlik ve web olgunluğu gibi e-devlet boyutlarıyla ilgili web sitesi içeriği açısından e-devlet girişimlerinin analizi, yaklaşık yüzde 20'lik bir iyileşme olduğunu göstermiştir. Ancak, vatandaşlarla diyalogu teşvik etmek için gerçek bir açıklık sergileyen web sitesi sayısının az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Bertot vd.	2010	Çalışmada, e-devlet uygulamalarında zorluklar ve engeller olsa da bazı özel uygulamaların varlığından söz edilmiştir. Siyasi irade ve teknolojinin birleşimi ile bu zorlukların aşılabileceğini vurgulanmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin saydamlık ve açıklık kültürünü ne ölçüde yaratabileceği belirsizdir; ancak çalışmada ilk göstergeler, yolsuzluk davranışlarını tespit eden ve önleyen bir açıklık ortamı yaratabileceğini göstermektedir.
Pina vd.	2010	Çalışma sonucunda, bilgi teknolojilerinin yasal gerekliliklerin ötesinde mali hesap verebilirliği teşvik etmediğini göstermektedir. Bu nedenle, ortak saydamlık ve kamu mali hesap verebilirliği uygulamalarına yönelik olası küresel yaklaşma, ancak web sitelerinin içeriği kamu yönetimi tarzlarına ve geleneksel hesap verebilirlik modellerine dayalı mevcut örgütsel yapıları

		yeniden yaratma eğiliminde değilse meyve verebileceği sonucuna ulaşmışlardır. İnternetin yardımcı bir araç olduğu, ancak genel olarak, mevcut yerel yönetimlerin mali saydamlığını ve hesap verebilirliğini iyileştirmek için henüz etkili bir araç olarak işlev görmediği bulgusunu vurgulamışlardır.
Bertot vd.	2011	Çalışma, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve sosyal medyanın, özellikle planlanan e-devlet girişimleriyle birleştirildiğinde, saydam ve açık hükümetin gelişimi için önemli bir temel sağlayabileceğini göstermektedir.
Harrison vd.	2011	Çalışma Obama hükümetinin getirdiği açık hükümet programını kamu değeri perspektifinden analiz etmektedir. Hükümet ve vatandaşlar arasındaki etkileşimin daha saydam, katılımcı ve iş birliğine dayalı, yani daha demokratik hale geldiğinde ortaya çıkan değeri tanımlamaya çalışmışlardır. Tüm bu faktörleri bir araç olarak açık hükümet kavramını yeniden tanımlamak için kullanmışlardır.
Bonson vd.	2012	Bu çalışmanın amacı, yerel yönetimlerin saydamlığı ve e-katılımı artırmak ve gerçek bir kurumsal diyalog başlatmak için bu teknolojileri kullanıp kullanmadıklarını belirlemek üzere, AB yerel yönetimlerinde Web 2.0 ve sosyal medya araçlarının kullanımına ilişkin genel bir bakış sunmaktır. Sonuçlar, çoğu yerel yönetimin saydamlığı artırmak için Web 2.0 ve sosyal medya araçlarını kullandığını, ancak genel olarak kurumsal diyalog kavramının ve e-katılımı teşvik etmek için Web 2.0'ın kullanımının yerel düzeyde henüz başlangıç aşamasında olduğunu göstermektedir.
Ganapati ve Reddick	2012	Çalışma, A.B.D.'deki eyalet hükümetlerinin açık e-devlet girişimlerini ne ölçüde benimsediğini incelemektedir. Benimseme düzeyi üç temel unsur olan saydamlık, katılım ve iş birliği açısından incelenmektedir. Ölçüm için eyalet hükümetlerinin Bilgi Teknolojileri Direktörleri ile anket yapılmıştır. Sonuçta açık e-devlet girişimlerinin dengesiz bir şekilde geliştirildiğini vurgulamaktadır. Direktörlerin çoğu saydamlık hedefine ulaşmada önemli adımlar atıldığını düşünürken, vatandaş katılımı veya kurumlar arası iş birliği konusunda daha az iyimser olmaktadır.
Abu-shanab	2013	Abu-shanab saydamlık ve e-devlet arasındaki ilişkiyi uluslararası endekslerden yararlanarak analiz etmeyi amaçlamıştır. E-devletin bütçe saydamlığının güçlü bir belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.
Bolivar vd.	2013	İdari kültür yaklaşımına dayanan bu makalenin amacı, merkezi hükümetlerin hesap verebilirlik ve demokrasiyi geliştirmek için yeni teknolojileri kullanıp kullanmadıklarını ve bütçe rakamlarını tüm paydaşlar için saydam hale getirip getirmediğini analiz etmektir. 2007-2013 yılları arasında kapsayan bu analiz, farklı bölge ülkeleri üzerinde analiz edilmiş ve çalışmada idari kültürlerle sahip

		tüm ülkeler bütçeyi çevrimiçi politika belgelerinin en önemlisi olarak görmektedir.
Halachmi ve Greiling	2013	Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve e-devletin daha fazla kullanılması, hükümetin saydamlığını artırabilir. Bu da vatandaşların katılımını teşvik edebilir, e-yönetişimi destekleyebilir ve e-demokrasiyi kolaylaştırabilir. Ancak, belirli bir noktadan sonra, operasyonel kapasiteyi azaltıyorsa, daha fazla hükümet saydamlığı işlevsiz hale gelebilir. Çalışma, “Hükümet neden iş dünyası gibi olamıyor?” sorusunun sıkça sorulduğu gerçek dünyada, birçok kamu yöneticisinin daha fazla saydamlık ve özel sektör verimliliği arasında denge kurma zorluğuyla karşı karşıya olduğunu iddia etmektedir. Makale, yöneticilerin bu denge sorununu çözmelerine yardımcı olacak teoriler, modeller ve eğitimler geliştirilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.
Hong	2014	Bu çalışma, hükümetle ilgili bilgiler için internetin kamuoyundaki algısı, şehir yönetiminin şeffaflığı ve algılanan hükümet-kamu ilişkileri (kişinin şehre yönelik gururu ile gösterilir) arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Güney Kore'nin Seul kentinde yaşayan 689 kişinin yanıtları analiz edilmiş ve sonuçlar, bireylerin interneti hükümet bilgilerinin yararlı bir kaynağı olarak gördüklerinde şehir yönetiminin şeffaflığını daha fazla algıladıklarını ve bunun da şehir yönetimi ile daha olumlu bir ilişkiye yol açtığını göstermiştir.
Jun vd.	2014	Bu çalışmada Çin özelinde, e-devletin kullanımıyla vatandaşların yerel yönetimlere ilişkin algılarının iyileşip iyileşmediğini incelemektedir. Sonuçlar, hükümetin web siteleri aracılığıyla bilgiye erişimin vatandaşların hükümetin şeffaflığına ilişkin memnuniyetini artırdığını göstermektedir.
Yıldız vd.	2017	Çalışma, 2004-2015 dönemi için seçilen 48 ülkeye ait dengesiz panel veri analizini kullanarak düzenleme kalitesi, e-devlet endeksi ve açık bütçe endeksinin yolsuzluk üzerindeki etkisini tahmin etmektedir. Analiz sonuçları, düzenleme kalitesi, bütçe saydamlığı ve e-devlet endekslerinin yolsuzluk üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.
Bisogno vd.	2022	Bütçe saydamlığı ve e-devlet sistemlerinin arasındaki ilişki, 97 ülkenin verileri ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak aralarında anlamlı ve pozitif bir ilişkinin varlığı kanıtlanmıştır.
Jung	2022	Bu çalışma, bütçe saydamlığının bütçe verimliliğini artırabileceği iddiasını incelemektedir. Güney Kore'de 2017 yılında uygulamaya konulan çevrimiçi açık bütçe sistemi örneği temel alınarak yapılan fark içinde fark (çift fark yöntemi) incelemesi, bütçe saydamlığının bütçe verimsizliğinin bir göstergesi olan kullanılmayan bütçenin boyutunu azalttığını ortaya koymaktadır. Bulgular, çevrimiçi açık bütçe sistemi aracılığıyla sağlanan bütçe saydamlığının, halkın

		katılımını teşvik ederek ve asıl-vekil sorununu hafifleterek bütçe verimliliğini artırabileceğini göstermektedir.
Prakosos ve Suherlan	2025	Çalışmada, büyükşehir yönetiminde hesap verebilirlik ve saydamlığın artırılmasında sivil katılım ve e-devletin rolünü analiz etmek amaçlanmıştır. Literatür incelemesi yöntemini kullanarak yapılan analizde, sivil katılımın kamu politikalarının meşruiyetini güçlendiren bir katılımcı mekanizma işlevi gördüğü, e-devletin ise bilgi erişimini genişleten, iletişimi hızlandıran ve gerçek zamanlı kamu denetimini kolaylaştıran bir dijital altyapı işlevi gördüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

4. VERİ SETİ VE ANALİZ YÖNTEMİ

Çalışmada kullanılan veriler belirlenirken ulusal ve uluslararası literatür dikkatle incelenmiştir ve bütçe saydamlığı ve e-devlet ilişkisi çerçevesinde değişkenler belirlenmiştir. Bu kapsamda bağımlı değişken olan bütçe saydamlığını etkileyen yahut etkileyebilecek sosyal, mali ve kültürel birçok değişken içinden e-devlet, demokrasi, ekonomik özgürlükler bağımsız değişkenler olarak seçilmiştir. Çalışmada kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler Tablo-2’de detaylandırılmıştır.

Tablo 2. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Değişkenler	Açıklama	Kaynak
Bağımlı Değişkenler		
Bütçe Saydamlığı (OBI- Open Budget Index- Açık Bütçe Endeksi)	Ülkelerin bütçe süreç ve uygulamalarının saydamlık düzeyini ölçmektedir. 2006 yılından bu yana iki yılda bir ülkelerin bütçe saydamlığı skorlarını Açık Bütçe Endeksi altında kamuoyuna sunmaktadır.	International Budget Partnership (Uluslararası Bütçe Ortaklığı) tarafından düzenli aralıklarla yayınlanmaktadır.
Bağımsız Değişkenler		
E-devlet (EGOV- E-Government Development Index- E-devlet Gelişim Endeksi)	E-Devlet Gelişim Endeksi, Birleşmiş Milletler üye ülkelerinin e-devlet gelişim durumunu gösterir. Yirmi yıldan uzun süredir belirli aralıklarla kamuoyu ile paylaşılmaktadır.	Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı (United Nations – Department of Economic and Social Affairs) tarafından düzenli olarak yayınlanmaktadır.
Demokrasi (DEMOC- Democracy Index- Demokrasi Endeksi)	167 ülkenin demokrasi düzeylerini ifade eden ve kullanım alanı en yaygın olan endekstir.	The Economist dergisinin araştırma bölümü olan Economist

		Intelligence Unit (EIU) tarafından derlenen yıllık bir endekstir.
Ekonomik Özgürlükler (EFI- Index of Economic Freedom - Ekonomik Özgürlükler Endeksi)	The Heritage Foundation tarafından hazırlanan ve yayınlanan endeks, 184 ülkede mülkiyet haklarından finansal özgürlüğe kadar 12 özgürlüğü kapsamaktadır.	The Heritage Foundation tarafından otuz yıldan uzun süredir düzenli olarak yayınlanmaktadır.

Çalışmanın bağımlı değişkeni bütçe saydamlığının ölçümü için kullanılan Açık Bütçe Endeksi, Uluslararası Bütçe Ortaklığı tarafından 2006 yılında başlatılan ve ülkelerin bütçe süreçlerinin saydamlığını ölçen bir girişimdir. Belirli aralıklarla 120'nin üzerinde ülkede uygulanan ve anket sonucunda her ülkenin puanlandığı Açık Bütçe Endeksi saydamlık, denetim ve merkezi yönetim bütçelerine katılım konusunda dünyadaki tek karşılaştırmalı, bağımsız ve düzenli endeks olarak literatürde yerini almaktadır. Ülkeler endeks kapsamında 0-100 arasında bir puan almaktadır (IBP, 2022).

Çalışmanın ve ampirik analizin omurgasını oluşturan en önemli bağımsız değişken e-devlet, Birleşmiş Milletler' in ilgili araştırma birimi tarafından oluşturulmaktadır. E-Devlet Gelişim Endeksi adı altında, Birleşmiş Milletler üye ülkelerinin e-devlet gelişim durumunu gösterir. E-Devlet Gelişim Endeksi, bir ülkedeki web sitesi geliştirme modellerinin değerlendirilmesinin yanı sıra, bir ülkenin bilgi teknolojilerini halkının erişimini ve katılımını teşvik etmek için nasıl kullandığını yansıtmak üzere altyapı ve eğitim düzeyleri gibi erişim özelliklerini de içerir. Endeks, e-devletin üç önemli boyutunun, yani çevrimiçi hizmetlerin sağlanması, telekomünikasyon bağlantısı ve insan kapasitesinin bileşik bir ölçüsüdür ve puanlamalar 0-1 arasında değer almaktadır (UN, 2025).

Diğer bir bağımsız değişken Demokrasi Endeksi, The Economist dergisinin Intelligence Unit adlı araştırma birimince 2006'dan itibaren her yıl yayınlanmakta ve ülkelerin demokrasi düzeylerini ölçmektedir. Beş kategori ve 60 göstergeden -sorudan- oluşan araştırma sonucunda 167 ülkenin her biri için bir skor oluşmaktadır. Her kategori kendi içinde puanlanmakta, ardından beş kategorinin aritmetik ortalaması alınmaktadır. Ülkeler oluşan sonuca göre 0 -en düşük- ile 10 -en yüksek- arasında puan almaktadır (EIU, 2022: 67).

Son bağımsız değişken Ekonomik Özgürlükler Endeksi ise, dünya çapında özgürlük ve serbest pazarların etkisini ölçmektedir. Ekonomik Özgürlük Endeksi, ekonomik ve girişimcilik ortamının dört temel unsuruna odaklanmaktadır: *Hukukun üstünlüğü*, *Devletin büyüklüğü*, *Düzenleyici verimlilik* ve *Pazar açıklığı*. Bu dört kategorideki koşulları değerlendirirken,

endeks ekonomik özgürlüğün 12 spesifik bileşenini ölçer ve her biri 0 ile 100 arasında bir ölçekte derecelendirilir. Ekonomik özgürlüğün bu 12 bileşenine ilişkin puanlar, bir dizi alt değişkenden hesaplanır ve ardından eşit ağırlıkla ortalaması alınarak her ekonomi için genel bir ekonomik özgürlük puanı oluşturulur (The Heritage Foundation, 2025).

Değişkenler seçildikten sonra 112 ülkenin 2022 yılına ait yatay-kesit verileri ile bütçe saydamlığı ve e-devlet arasındaki ilişki tahmin edilmiştir. Oluşturulan modelin tahmini ise ampirik analizlerde sıkça kullanılan en küçük kareler yöntemi ile yapılmıştır. Belirlenen model aşağıdaki gibidir.

Model: OBI = f (EGOV, DEMOC, EFI)

Bağımsız değişkenler arasındaki çoklu doğrusallığı değerlendirmek için Pearson korelasyon matrisi hesaplanmıştır. Buna göre orta düzeyde korelasyonlar gözlemlenmesine rağmen, tüm değerler geleneksel eşik değer ve altında kalmaktadır ($r \leq 0,70$); bu durum ise çoklu doğrusallığın kabul edilebilir bir düzeyde olduğunu göstermektedir. Analiz, Stata 14 istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyleriyle yorumlanmış ve her bir katsayı tahmini için karşılık gelen t değerleri raporlanmıştır. Aşağıdaki bölümde ampirik sonuçlar sunulmakta ve literatürle ilişkili olarak temel bulgular tartışılmaktadır.

Araştırmanın kısıtları arasında bütçe saydamlığı verisini oluşturan Açık Bütçe Endeksinin 2022 yılı raporunun bulunmaması, buna karşın 2023 yılı verilerinin kullanılması gösterilebilir. Fakat esasında Uluslararası Bütçe Ortaklığı'nın da sıklıkla belirttiği üzere endeks her zaman biraz gecikmeli oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle verilerin toplanma aşaması hep bir önceki yılın verilerini içermektedir. Bu bağlamda esasında Açık Bütçe Endeksinin de 2022 yılına ait verileri yansıttığını söylemek yanlış olmayacaktır. Buna ek olarak ülke sayısının 112 olmasının nedeni tüm değişkenler için verileri bulunan ülkelerin sayısıdır. Diğer bir ifadeyle bağımlı değişken ve bağımsız değişkenlerin ortak kümesi 112 ülkedir.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma detaylı bir literatür araştırması ardından 112 ülkenin yatay-kesit verilerini analiz etmektedir. Bu kapsamda oluşturulan modelde bütçe saydamlığı ve e-devlet arasındaki ilişkinin anlamlılığı, düzeyi ve yönü tahmin edilmektedir. Model sonuçlarına göre bütçe saydamlığı, e-devlet ve diğer bağımsız değişkenler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı çıkmaktadır. Tahmin edilen modelin güvenilirliğini sağlamak amacıyla bazı sınamaların yapılması gerekmektedir. Bu sınamalar, tablonun altında sonuçlarına yer verildiği üzere değişen varyans

(heteroskedastisite), çoklu doğrusallık - varyans büyütme faktörü ve normal dağılım testleridir ve herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Ancak analize başlamadan önce veri toplama aşamasında, bütçe saydamlığı verisi ile e-devlet verilerinin yılları arasında uyumlaştırma problemi yaşanmıştır. Fakat Uluslararası Bütçe Ortaklığı, endeks sonuçlarını yansıtan tüm raporlarında, Açık Bütçe Endeks sonuçlarının her zaman biraz geç kaldığını ve bir önceki yılın verilerini kullandığını metodolojik olarak ifade etmiştir. Bu kapsamda OBI değişkeni verileri 2022 yılı verilerini içermekte fakat 2023 yılı raporu olarak yayınlanmaktadır.

Tahmin edilen fonksiyon: $\overline{OBI} = -21.41091 + 0.2898594 \cdot EGOV + 0.1980358 \cdot DEMOC + 0.7015306 \cdot EFI$

Tablo 3. Model Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken (OBI)	Model Tahmini-I
EGOV	0.2898594* (2.62)
DEMOC	0.1980358*** (1.80)
EFI	0.7015306* (2.87)
Sabit	-21.41091
Düzeltilmiş R ²	0.4493
Gözlem (Ülke) Sayıları	112
<p><i>İlgili Açıklamalar</i></p> <p>I. ***, ** ve * sembolleri sırasıyla %10, %5 ve %1 olmak üzere -değişkenlerin- anlamlılık seviyelerini ifade etmektedir.</p> <p>II. Katsayı altında bulunan parantez içindeki sayılar "t istatistiği" değerlerini ifade etmektedir.</p> <p>III. Ekonometrik analizler Stata 14 paket programından faydalanılarak yapılmıştır.</p> <p>IV. -Varyans Büyütme Faktörü: Mean VIF = 2.22 -Heteroskedastisite: prob >chi2 = 0.0697 -Normal dağılım testi: Prob >chi2 = 0.4624</p>	

Bütçe saydamlığı, e-devlet ile istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki ($P > |t| = 0.010$) ve EGOV' da 1 birimlik artışın da OBI' yi 0.28 birim artırdığını göstermiştir. Bu bulgu ülkede uygulanan e-devlet sistemlerinin ve mekanizmalarının, mali alana da etki ederek bütçe saydamlığını artırdığını doğrulayan diğer çalışmalarla da (Abu Shanab, 2013; Bisogno vd., 2022; Jun, 2014) tutarlı ve benzer sonuçları sunmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalarla uyumlu bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Bütçe saydamlığının belirleyicileri model üzerinde incelendiğinde EFI' nin en güçlü faktör olduğu ortaya çıkmıştır ($P > |t| = 0.005$). 0.01 anlamlılık düzeyi ile oldukça güvenilir bir belirleyici olan ekonomik özgürlükler endeksi değişkeninde, 1 birimlik artış OBI' de 0.70 birimlik güçlü bir artışı tetiklemektedir. Bu çalışma bağlamında incelendiğinde bir ülkede ekonomik özgürlüklerin, bütçe saydamlığının en önemli belirleyicisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu durum ise demokratik yönetim ve özgürlüklerin bütçe saydamlığının önemli belirleyicileri olduğu üzerinde duran Nukpezah vd. (2024) teorik altyapısı ile uyumludur. Ayrıca bulgular, Fomina ve Vynnychenko (2017)' nun bütçe saydamlığı, kişi başına gelir, ekonomik gelişmişlik düzeyi ve ekonomik özgürlük gibi özelliklere göre ülkelerin gruplandırılmasına bağlı olarak mali saydamlığın bütçe uygulama oranları üzerindeki etkisine ilişkin fikir veren çalışmasına da paralel bir şekilde ekonomik özgürlüklerin bütçe saydamlığını etkilediğini ifade etmektedir.

Son olarak DEMOC modelde OBI' nin diğer bir belirleyicisi olmaktadır ($P > |t| = 0.075$). Bu, demokrasinin bütçe saydamlığına karşı sadece doğrudan bir kısıtlama olarak değil, aynı zamanda saydamlığın temel bir kolaylaştırıcısı olarak da işlev görebileceğini göstermektedir. Çalışma, daha saydam olan ülkelerin daha fazla ve daha iyi hesap verebilirlik mekanizmalarına sahip olduğu ve dolayısıyla daha yüksek demokrasi düzeyine ve daha az yolsuzluğa sahip olduğu sonucuna ulaşan Zuccolotto ve Teixeira (2014) ve Citro vd. (2019)' nun bulgularına paralellik taşımaktadır. Tüm bunlar, bütçe saydamlığı mekanizmasının işlerlik kazanması için demokratik konsolidasyon sürecinin önemine işaret etmektedir.

6. SONUÇ

Bulgular teorik altyapının ve literatürün öngördüğü geniş perspektifli yapıyı doğrular niteliktedir. Çalışma, Bisogno vd. (2022) ve Halachmi ve Greiling (2013)' in ulaştığı bulgulara benzer sonuçlara ulaşmıştır. Özellikle e-devlet mekanizmalarının artışının ve uygulama yoğunluğunun bütçe saydamlığı üzerinde anlamlı ve pozitif ilişkisi göze çarpmaktadır. Bu noktada bütçe saydamlığının artışının hükümetin çevrimiçi bilgi sunumu ile doğrudan ilişkili olduğu ifade edilebilmektedir. Ancak e-devlet sistemlerinin uygulama alanının artması doğrudan etkili olmayacaktır; bunun yanında demokratik kurumların ve ekonomik özgürlüklerin varlığı da saydamlık uygulamalarının etkinliğini destekleyen temel bir dayanak olmaktadır. Demokrasi kültürünün yerleşik olması ve kurumların demokratikleşmesi de bütçe saydamlığı üzerinde etkili olmaktadır. Bireyler temsili demokrasi ve asil-vekil ilişkisi kapsamında mali egemenliklerini yasama organlarına devretmekte ve hesap sorma ve saydamlık talebi haklarını elde etmektedirler. Demokrasi kültürünün sac ayaklarından olan bu

temsil mekanizması bütçe saydamlığının önemli bir belirleyicisidir. Bu bağlamda demokrasi ve saydamlık birbirini tamamlayan iki yapı taşı olmaktadır. Son olarak bir ülkedeki ekonomik özgürlüklerin bütçe saydamlığı üzerindeki etkisi de çalışmada vurgulanmıştır. Literatürde çoğunlukla yolsuzlukla aralarındaki ilişki analiz edilen ekonomik özgürlükler, bütçe saydamlığı için oldukça etkili ve önemli bir belirleyici olmaktadır. Analiz sonuçları, ekonomik olarak bir toplumda her bireyin istediği şekilde çalışmaya, üretmeye, tüketmeye ve yatırım yapmaya özgür olması ile ifade edilen ekonomik özgürlüklerin bütçe saydamlığı üzerinde oldukça önemli ve anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bütçe saydamlığının en iyi şekilde sağlanması için, e-devlet sistemlerinin ve demokratik kurumların varlığı yanında, her bireyin kendi mülk ve emeğini kontrol edebildiği ekonomik anlamda özgür bir topluma da ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bulgular doğrultusunda, etkili bütçe saydamlığı artırma çabaları sadece teknik e-devlet sistemlerine bağlı reformlarla değil, aynı zamanda demokratikleşme sürecine destek ve bireylerin ekonomik özgürlüklerinin sağlanmasını da gerektirir. Politika yapıcılar için bu durum, yalnızca e-devlet mekanizmalarının tam olarak sağlanması ile değil aynı zamanda ancak uygun sosyal, ekonomik ve kurumsal çerçeveler bağlamında anlamlı olabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak en gelişmiş e-devlet sistem ve mekanizmaları sağlanmış olsa da demokratik kültürün eksik ve ekonomik özgürlüklere kamunun sıkça müdahale ettiği ülkelerde bütçe saydamlığı artışı yeterli olmayacaktır. Bu nedenle bütçe saydamlığını artırmak için bilgi teknolojileri altyapısına ve sunumuna ilişkin reformların yanında, demokratik kurum kültürünün gelişmesine ve bireylerin sermaye haklarının güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Etik komite onayı ve/veya yasal/özel izin gerektirmeyen bu çalışma, araştırma ve yayın etiğine uygundur.

Araştırmacının Katkı Oranı Beyanı

Yazar makalenin tek yazarı olduğu için katkı oranı %100'dür

Araştırmacının Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Abu-Shanab, E. (2013). The relationship between transparency and e-government: An empirical support. *IFIP E-Government Conference (EGOV 2013)*, 16–19 September, Koblenz, 84–91.
- Aicholzer, G., & Schmutzer, R. (2000). Organizational challenges to the development of electronic government. In *Proceedings from 11th International Workshop on Database and Expert Systems Applications* (pp. 379–383). Springer.
- Bisogno, M., Cuadrado-Ballesteros, B., & Santis, S. (2022). Do e-government initiatives and e-participation affect the level of budget transparency? *International Public Management Journal*, 25(3), 365–391. <https://doi.org/10.1080/10967494.2022.2042437>
- Bertot, J. C., Jaeger, P. T., & Grimes, J. M. (2010). Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anticorruption tools for societies. *Government Information Quarterly*, 27(3), 264–271. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2010.03.001>
- Bertot, J., Jaeger, P. T., & Grimes, J. M. (2011). Promoting transparency and accountability through ICTs, social media, and collaborative e-government. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 6, 78–91.
- Bonson, E., Torres, L., Royo, S., & Flores, F. (2012). Local e-government 2.0: Social media and corporate transparency in municipalities. *Government Information Quarterly*, 29, 123–132. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2011.10.001>
- Caba Pérez, C., López Hernández, A. M., & Rodríguez Bolívar, M. P. (2005). Citizens' access to online governmental financial information: Practices in the European Union countries. *Government Information Quarterly*, 22(2), 258–276. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2005.02.002>
- Ciborra, C. (2005). Interpreting e-government and development. *Information Technology & People*, 18(3), 260–279.
- Citro, F., Cuadrado-Ballesteros, B., & Bisogno, M. (2019). Explaining budget transparency through political factors. *International Review of Administrative Sciences*, 87(1), 115–134. <https://doi.org/10.1177/0020852319847511>
- Devadoss, P. R., Pan, S. L., & Huang, J. C. (2003). Structural analysis of e-government initiatives: A case study of SCO. *Decision Support Systems*, 34(3), 253–269. [https://doi.org/10.1016/S0167-9236\(02\)00120-3](https://doi.org/10.1016/S0167-9236(02)00120-3)
- Economist Intelligence Unit. (2022). *The Democracy Index*. <https://www.eiu.com/n/> (Erişim Tarihi: 19.10.2025)
- Fomina, J., & Vynnychenko, N. (2017). Fiscal transparency: Cross-country comparisons. *Business Ethics and Leadership*, 1, 39–46. [https://doi.org/10.21272/bel.1\(2\).39-46.2017](https://doi.org/10.21272/bel.1(2).39-46.2017)

- Ganapati, S., & Reddick, C. G. (2012). Open e-government in US state governments: Survey evidence from Chief Information Officers. *Government Information Quarterly*, 29(2), 115–122. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2011.09.006>.
- Hameed, F. (2005). *Fiscal transparency and economic outcomes* (Working Paper 05/225). International Monetary Fund.
- Halachmi, A., & Greiling, D. (2013). Transparency, e-government, and accountability. *Public Performance & Management Review*, 36(4), 562–584. <https://doi.org/10.2753/PMR1530-9576360404>
- Harrison, T., Guerrero, S., Burke, G. B., Cook, M. E., Cresswell, A. M., Helbig, N., Hrdinová, J., & Pardo, T. A. (2011). Open government and e-government: Democratic challenges from a public value perspective. *Information Polity*, 17, 83–97.
- Heald, D. (2003). Fiscal transparency: Concepts, measurement and UK practice. *Public Administration*, 81(4), 723–759.
- Heritage Foundation. (2025). *About the index of economic freedom*. <https://www.heritage.org/index/pages/about#indexMethodology> (Erişim Tarihi: 29.10.2025)
- Hong, H. (2014). The internet, transparency, and government–public relationships in Seoul, South Korea. *Public Relations Review*, 40. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2014.01.011>
- International Budget Partnership. (2022). *Open Budget Survey 2021*. <https://internationalbudget.org/wp-content/uploads/Open-budget-survey-2021-1.pdf> (Erişim Tarihi: 20.10.2025)
- Jun, K. N., Wang, F., & Wang, D. (2014). E-government use and perceived government transparency and service capacity. *Public Performance & Management Review*, 38(1), 125–151. <https://doi.org/10.2753/PMR1530-9576380106>
- Jung, H. (2022). Online open budget: The effects of budget transparency on budget efficiency. *Public Finance Review*, 50(1), 91–119. <https://doi.org/10.1177/10911421221093412>
- Justice, J. B., Melitski, J., & Smith, D. L. (2006). E-government as an instrument of fiscal accountability and responsiveness: Do the best practitioners employ the best practices? *The American Review of Public Administration*, 36(3), 301–322. <https://doi.org/10.1177/0275074005283797>
- Lawson, G. (1998). *NetState*. Demos.
- Misra, D. C. (2007). Select aspects of conceptual foundations of e-government: Clearing the fog for a better vision. In *5th International Conference on E-Governance: Foundations of E-Government* (pp. 21–33). ICEG.
- Nadler, D., & Tushman, M. (1997). *Competing by design: The power of organizational architecture*. Oxford University Press.

- Nukpezah, J. A., Ntow, M., & Ahmadu, A. S. (2024). Democracy, freedom, and budget transparency: A multinational analysis. *Public Integrity*, 27(4), 457–470. <https://doi.org/10.1080/10999922.2024.2347078>
- OECD. (2017). *OECD budget transparency toolkit: Practical steps for supporting openness, integrity and accountability in public financial management*. <https://doi.org/10.1787/9789264282070-en>
- Pina, V., Torres, L., & Royo, S. (2009). E-government evolution in EU local governments: A comparative perspective. *Online Information Review*, 33(6), 1137–1168. <https://doi.org/10.1108/14684520911011052>
- Pina, V., Torres, L., & Royo, S. (2010). Is e-government promoting convergence towards more accountable local governments? *International Public Management Journal*, 13(4), 350–380. <https://doi.org/10.1080/10967494.2010.524834>
- Prakosos, R., & Suherlan. (2025). The role of civic engagement and e-government in enhancing accountability and transparency in metropolitan city management. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 3, 668–676. <https://doi.org/10.61100/adman.v3i2.284>
- Ramkumar, V., & Krafchik, W. (2008). *Civil society engagement in budgeting processes*.
- Rodríguez Bolívar, M. P., Caba Pérez, C., & López Hernández, A. M. (2007). E-government and public financial reporting: The case of Spanish regional governments. *The American Review of Public Administration*, 37(2), 142–177. <https://doi.org/10.1177/0275074006293193>
- Rodríguez Bolívar, M. P., Caba Pérez, C., & López-Hernández, A. M. (2013). Online budget transparency in OECD member countries and administrative culture. *Administration & Society*, 47(8), 943–982. <https://doi.org/10.1177/0095399713509238>
- Tapscott, D. (1996). *The digital economy*. McGraw-Hill.
- UN (United Nations). (2025). *E-Government Development Index*. <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index> (Erişim Tarihi: 25.10.2025)
- Yıldız, F., Sağdıç, E. N., & Tuncer, G. (2017). Budgetary transparency, e-government and corruption: New evidence from panel data approach. *EcoForum*, 6(1), 1–55.
- Zuccolotto, R., & Teixeira, M. A. (2014). Budgetary transparency and democracy: The effectiveness of control institutions. *International Business Research*, 7, 83. <https://doi.org/10.5539/ibr.v7n6p83>.